

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	Zelensky's politieke Oscar	7
Aflevering 1	Tien moordaanslagen op president Zelensky	11
Aflevering 2	De weg naar het presidentschap	15
Aflevering 3	'Oké, het stadion, dat wordt het!'	20
Aflevering 4	Zelensky en 42 miljoen presidenten	24
Aflevering 5	Dienaar van het Volk: van de virtuele naar de echte wereld	28
Aflevering 6	Een dolgedraaide printer voor de president	32
Aflevering 7	Impeachment van Trump	36
Aflevering 8	Vicepresident Bohdan	40
Aflevering 9	Het kosmosjaar 1978	49
Aflevering 10	De onvervangbare Joelia Mendel	53
Aflevering 11	Kijk eens in de ogen van Poetin en...	57
Aflevering 12	Een leek op een scooter	66
Aflevering 13	Een belletje voor Aleksandr Masljakov	71
Aflevering 14	De gezegende vader Rodnjansky	78
Aflevering 15	Een schandaal in Jūrmala	82
Aflevering 16	Kvartal 95 – één grote familie	86
Aflevering 17	Op de proef gesteld door Kadyrov	92
Aflevering 18	De ebonietstaafjes	96
Aflevering 19	De stand-in van Zelensky	100
Aflevering 20	Een bruiloftsgeneraal voor Zelensky	107
Aflevering 21	Zelensky en de gebroeders Sjefir	112
Aflevering 22	Het mes van Kolomojsky	117

Aflevering 23	Porosjenko op de knieën	125
Aflevering 24	Zelensky – een naam die je overal kunt invullen	137
Aflevering 25	Zelensky's idool: Syvocho	142
Aflevering 26	Een leugendetector voor de Dienaren van het Volk	146
Aflevering 27	Wie maakte van Zelensky een drugsverslaafde?	150
Aflevering 28	Onder Jermaks bewind	155
Aflevering 29	Zelensky's Dreamteam	164
Aflevering 30	Zelensky's architect	170
Aflevering 31	Het magische getal 95	176
Aflevering 32	De man die Zelensky's presidentschap voorspelde	179
Aflevering 33	Een Gagarin voor Zelensky	183
Aflevering 34	Een zwarte spiegel	186
Aflevering 35	Sint-Janskruid, Fedyna en de gedupeerde president	189
Aflevering 36	Wagnergate – een verhaal vol losse eindjes	193
Aflevering 37	Hoe de oligarch Achmetov een coup tegen Zelensky voorbereidde	196
Aflevering 38	Het bloedbad van Boetsja	198
<i>Epiloog</i>	Oorlogspresident	204
<i>Namenlijst</i>		207

Voorwoord

Zelensky's politieke Oscar

Op 21 april 2019 om acht uur 's avonds kwamen Volodymyr Zelensky en de leden van zijn team op de klanken van 'Ik houd van mijn land', de titel song van de film *Dienaar van het Volk*, naar buiten, naar de pers.

Dat populaire liedje werd op dat moment waarschijnlijk niet alleen gezongen door de zegevierende presidentskandidaat zelf, maar ook door de 73 procent van de kiezers die op hem hadden gestemd.

In Kiev werd in businesscenter Parkovy door de in groten getale toegestroomde Oekraïense en buitenlandse verslaggevers halsreikend uitgekeken naar de overwinningstoespraak van de nieuwgekozen president. Zelensky straalde. Net als Andri Bohdan, Dmytro Razoemkov, Kyrlyo Tymosjenko, Andri Jermak, Oleksandr Danyljoek en Zelensky's vrouw Olena, die hem hadden bijgestaan op zijn weg naar de overwinning. De confetti daalde op hen neer, de zaal gonsde, het campagneteam leek een rondedans te willen maken.

'We hebben het samen gehaald!' Zelensky begon zijn toespraak met zijn karakteristieke intonatie. Als eerste bedankte hij, zoals het een acteur bij de Oscaruitreiking betaamt, zijn team, familie, gezinsleden, zijn vrouw Olena en zelfs de twee schoonmaaksters Oksana en Ljoeba, die zich hadden bekommerd om het campagneteam. Hij noemde ook het symbolische vak 73 van het Olympisch Stadion, waar hij met zijn team de beroemde video 'Oké, het stadion, dat wordt het' had opgenomen.

Zelensky, die nog niet geheel was losgekomen van zijn rol als het tv-personage Vasyl Holoborodko, probeerde grappen te ma-

ken, speldenprikken uit te delen richting de Oekraïense Veiligheidsdienst, die hem naar zijn zeggen de hele tijd in vorm had gehouden, en toonde optimisme. Zelensky die afscheid nam van zijn carrière als artiest, leek op een even uitbundig applaus te rekenen toen hij de politieke arena betrad. Natuurlijk wist hij het publiek te behagen en hoorde hij de kreten ‘Bravo’ en ‘Bis!’. Geen wonder. Hij was toegejuicht geweest door de grote concerthallen in Moskou, Kiev, Odessa, Joermala, Minsk en andere steden van de voormalige Sovjet-Unie, waar de ster van Volodymyr Zelensky in 1997 had geschitterd na zijn overwinning in het showprogramma *кVN*¹ van Masljakov.² De toen pas negentienjarige tv-acteur kreeg sindsdien veel lof toegezwaaid. Tot aan zijn presidentschap was en bleef hij een populaire en door veel Oekraïners geliefde acteur.

Maar had hij zich op de avond van 21 april 2019 na zijn verpletterende overwinning bij de presidentsverkiezingen kunnen indenken dat hij zo’n zes maanden later ‘Schande!’ en ‘Weg met Zely!’ naar zijn hoofd zou krijgen? En niet alleen van de kiezers van zijn belangrijkste rivaal Petro Porosjenko, maar ook van zijn vrijwilligers, het leger en van politici?

Binnen een paar maanden na zijn inauguratie zou hij beginnen met het ontslaan van partijgenoten die hem de overwinning hadden gebracht. Secretaris van de Nationale Veiligheids- en Defensieraad Oleksandr Danyljoek, die boos zou zijn geworden op Zelensky omdat hij geen premier was geworden, was als eer-

1 *кVN*, ‘Club Opgewekt en Inventief’, afgekort *кVN*, is een langlopende en zeer populaire tv-show waarin twee of meer teams (meestal bestaande uit studenten) het tegen elkaar opnemen met het zo gevat mogelijk beantwoorden van aan hen gestelde vragen over een bepaald onderwerp, het improviseren van sketches over een bepaald onderwerp, het spelen van ingestudeerde sketches, het tonen van video’s en het zingen van liedjes. In Oekraïne heet het programma *квк*. Opmerking: alle voetnoten in dit boek zijn afkomstig van de vertalers.

2 Aleksandr Masljakov: sinds 1964 onafgebroken de presentator van de tv-show *кVN*.

ste aan de beurt. De tweede uit zijn campagneteam die het veld moest ruimen, was de chef van het Kabinet van de President Andri Bohdan, die bij Zelensky's eerste schreden op het politieke speelveld niet van diens zijde was geweken. Vervolgens verloren premier Oleksi Hontsjaroek en procureur-generaal Roeslan Rjabosjapka hun posities.

Al deze mensen tezamen vormden nu juist het collectief Zelensky dat Oekraïne op 21 april 2019 had gekozen. Want gedurende de hele verkiezingscampagne had Zelensky niet eens een verkiezingsprogramma gehad. Totaal geen. Hij was een getalenteerde komiek, manager van de tv-zender Inter en van Studio Kvartal 95.³ En de acteur die de rol speelde van de leraar Holoborodko, die in de tv-serie staatshoofd werd. Het beeld van Zelensky als president was gecreëerd door de mensen om hem heen.

Drie jaar geleden had de zesde president van Oekraïne het volgende verklaard: 'Ik beloof jullie dat ik jullie allemaal nooit zal teleurstellen.' Sindsdien hebben wij Zelensky in verschillende contexten kunnen aanschouwen. Zelensky en zijn team werd incompetentie verweten. Zij werden beschuldigd van betrokkenheid bij corruptie, van arrogantie en zelfs van landverraad. Vanaf 24 februari 2022, het begin van de grote Russische invasie in Oekraïne, zagen wij echter een heel andere Zelensky. Een man die niet bang was om de handschoen tegen Poetin op te nemen en de leider te worden van het volksverzet tegen de Russische agressie in Oekraïne. Een president die erin slaagde niet alleen zijn voor- en tegenstanders te verenigen in deze strijd, maar ook gedogers en bestrijders van corruptie, volwassenen en kinderen, en mensen van verschillende nationaliteiten en religies. Een staatshoofd dat met applaus wordt begroet in de Europese parlementen en het Amerikaanse Congres.

Elke aflevering uit het leven van de zesde president van

3 Productiemaatschappij van amusementsprogramma's.

Oekraïne in dit boek is een mozaïekstukje van het portret van Volodymyr Zelensky. De man die zonder politieke ervaring en relevante kennis de Oekraïners beloofde de staat te veranderen. De man aan wie 13,5 miljoen kiezers hun stem toevertrouwden.

Dit boek beoogt niet moraliserend, vooringenomen of manipulatief te zijn. Het beschrijft enkel feiten. Ik wilde gewoon opnieuw een portret maken van de zesde president van Oekraïne, ditmaal ongeschminkt.

Hoe goed ik daarin ben geslaagd, is aan u om te beoordelen, beste lezers.

Serhi Roedenko

Aflevering 1

Tien moordaanslagen op president Zelensky

Op 24 februari 2022, om 4.50 uur, voerde Moskou de eerste raketaanvallen uit op het grondgebied van Oekraïne. Op het moment dat de toespraak van Vladimir Poetin tot het Russische volk door de Russische televisie werd uitgezonden, kwamen de eerste ballistische raketten terecht op de hoofden van Oekraïners in de Oekraïense hoofdstad, in Charkiv, Odessa, Marioepol, Dnipro en andere steden. Een paar kilometer van mijn huis in Kiev, Brovary en Boryspil deden de explosies de aardbodem schudden. De nog half slapende steden moesten van de eerste schok bijkomen. De sirenes van ambulances, brandweer- en reddingsvoertuigen weerklonken schrill door de winterlucht. Het gevoel en verstand weigerden te accepteren dat Rusland een vrije en onafhankelijke staat in Midden-Europa had gebombardeerd. Het leek een akeelige droom die met de eerste zonnestrallen afgelopen zou zijn.

Maar het was geen droom. Het was de nieuwe werkelijkheid waarin de Oekraïners wakker werden.

Anderhalf uur na de eerste inslagen zou Zelensky de mensen toespreken en bevestigen dat tussen Rusland en Oekraïne oorlog was uitgebroken. En bij het ochtendgloren zou Oekraïne het nieuws te horen krijgen dat door de aanval van het Kremlin de eerste slachtoffers waren gevallen: zij hadden zich bevonden op de militaire locaties die waren getroffen door de raketten uit Moskou. Zo was het begonnen, de grote invasie van de Russische Federatie in Oekraïne, de invasie waarin tot voor kort niemand wilde geloven. Ook Zelensky niet.

Ondanks de waarschuwingen van de Amerikaanse en Britse inlichtingendiensten over een mogelijke Russische aanval hield

de president een maand voor het uitbreken van de oorlog nog vol dat hij alles volledig onder controle had. Het zou enkel paniekzaaierij zijn door het buitenland, waarvoor geen enkele aanleiding bestond.

In de nacht van 24 februari, slechts enkele uren voor het uitbreken van de oorlog, sprak de Oekraïense president de Russen publiekelijk toe. Hij hoopte oprecht dat hij Poetin kon weerhouden, hoewel de leider van het Kremlin na de annexatie van de Krim en de bezetting van een deel van de Donbas in 2014 enkel kon worden weerhouden door de volledige capitulatie van Oekraïne of door een kogel in zijn voorhoofd. Poetin had iedereen ervan overtuigd dat de staat Oekraïne pas bestond sinds Vladimir Lenin, en dat de Oekraïners een volk waren dat was bedacht door graaf Potocki. Overigens heeft hij deze uitspraken vlak voor de aanval op Oekraïne nogmaals herhaald. Ook al was de Oekraïense hoofdstad reeds gesticht toen de plaats waar het moderne Moskou nu ligt nog een moerasgebied was. De openlijke wens van Poetin om de zogenaamde onafhankelijkheid van de pseudorepublieken LNR en DNR⁴ te verdedigen, was slechts een voorwendsel voor zijn poging om de Oekraïense staat te vernietigen.

President Zelensky heeft de uitdaging van Poetin waardig aanvaard. Ondanks de vele voorstellen van de vs en de tien moordpogingen (dit aantal werd in maart genoemd door adviseur van het Kabinet van de President Mychajlo Podoljak), heeft hij Kiev niet verlaten. Poetin wilde hem dood hebben, zo niet fysiek, dan toch politiek. En dat dit niet is gebeurd, is een teken van zwakte van de leider van het Kremlin. Het gebouw van het Kabinet van Zelensky in het centrum van de Oekraïense hoofdstad is een van de belangrijke symbolen geworden van de onoverwinnelijkheid van het Oekraïense volk. De moed waarmee Zelensky als opperbevelhebber van de strijdkrachten van Oekraïne de strijd

4 De 'Volksrepubliek' Loehansk en de 'Volksrepubliek' Donetsk.

met Rusland heeft aangebonden, heeft zonder overdrijving indruk gemaakt op de Oekraïners. En niet in de laatste plaats op de tegenstanders van de zesde president van Oekraïne. Hij krijgt staande ovaties in de Europese parlementen en staat wereldwijd in het middelpunt van de belangstelling. De huidige populariteit van Zelensky in het Westen kan alleen worden vergeleken met die van de voormalige president van de Sovjet-Unie Michail Gorbatsjov.

De blitzkrieg waarop Vladimir Poetin in Oekraïne had gerekend, is mislukt. Rusland is gestuit op felle tegenstand van het Oekraïense volk onder leiding van Zelensky. Het Kremlin was er kennelijk niet van uitgegaan dat de door Rusland ontketende oorlog in Oekraïne zou uitmonden in een echte volksoorlog. De Russische agressors werden niet alleen door het leger, maar ook door gewone burgers onder vuur genomen. Voor het eerst in de recente geschiedenis van het land zagen wij alle Oekraïners zich verenigen tegen de buitenlandse vijand.

De rol van Zelensky en zijn overwinning in de Russisch-Oekraïense oorlog zal in de toekomst waarschijnlijk worden beschreven door historici. Er zullen films en boeken over hem worden gemaakt en straten, lanen en universiteiten naar hem worden vernoemd. Zelensky zal worden geassocieerd met de periode in de Oekraïense geschiedenis die 'de definitieve breuk tussen Oekraïne en Rusland' zal worden genoemd.

Zoveel eeuwen al hebben de Oekraïners strijd gevoerd met Moskou voor hun recht op vrijheid en onafhankelijkheid. Miljoenen mensen hebben hun leven al gegeven in deze bloedige tweestrijd. Het had er alle schijn van dat er geen einde zou komen aan de oorlog tussen de Oekraïners en Rusland. Tot voor kort verwachtte het Kremlin dat het Oekraïne binnen zijn invloedssfeer zou kunnen houden. Maar dat was een misrekening. En vooral voor Vladimir Poetin, die zich laatdunkend had uitgelaten over Volodymyr Zelensky. Ironisch genoeg moet de Russische

president die Zelensky niet als zijn gelijke wilde accepteren nu
toekijken hoe diezelfde Zelensky het zittende Russische regime
ten grave draagt.